

Xelo "LA PEQUEÑA"

40 anys en la dansa

La gràcia és la bellesa en moviment. (G. E. Lessing)

Xelo Beneyto Colomer es va iniciar en el món de la dansa de la mà de sa mare, Consuelo, des de ben xicoteta. Tant es així, que des de menuda comptava ja amb un parell de vestits de balladora amb els que eixir a la plaça. A poc a poc el cuquet de la dansa va anar entrant-li i després d'aprendre a ballar de la mà dels Cardaors en el Patronato, a les danses de 1973 debutava en el rogle fent parella amb Santiago Beneyto Silvestre. Sembla que la mare de Xelo i Benita, la iaia de Santi, ja ho tenien parlat, i quan Xelo li ho va preguntar al mateix Santi en la barrera un dia a l'eixida del mercat, aquest li va respondre que sí. En paraules textuais de Santi: "Què anava a respondre-li a la xica més bonica del poble?". Així és que es va botar la tradició i no va debutar en cap de les nombroses balladores que tenia a la família.

Aleshores Xelo comptava amb 20 anys, però Santi en tenia tan sols 12. És a dir, li faltaven dos anys per poder ballar, però d'acord amb el seu oncle Antonio Beneyto, aleshores majoral, van acordar dir que tenia 13 anys i estava a punt de fer-ne 14. I així, el 29 d'agost de 1973 ambdós debutaven en la plaça. Des d'aleshores la primera nit era la que es reservaven per ballar junts fins que Santi es va posar a festejar i la nit de ballar amb Xelo va anar variant, i encara que per causes majors no tots els anys han ballat junts, sí que ho fan fet en moltíssimes ocasions i també ballaran junts enguany. D'aquell debut també tenen la sucosa anècdota de la convidada en casa Xelo, quan aquesta va traure una botella de sidra i li la va passar al xiquet per que l'obriera. Finalment, i després de nombrosos esforços i una notable vergonya, Santi va desistir i Xelo va agafar la botella, i en veure que ella tampoc podia li la va entrar al dormitori a son pare José María, que ja estava gitat, i aquest la va obrir. Eixos primers anys, a l'hora del refresc Xelo i Santi s'acompanyaven d'Enrique, el nuvi de Xelo, que a l'hora de pagar li deia a Santi: "Jo pague Santiaguet".

Eixe mateix any de 1973 Xelo va formar part de la cort d'honor de Loli Espinós Vañó, que fou proclamada clavariessa el 4 d'agost en un acte celebrat a la plaça de bous i que va contar amb l'actuació del cantant Bruno Lomas. Sembla que l'experiència fou enriquidora, i els dos anys següents també va formar part de la cort d'honor. Al 1974 amb Rosa María Colomer Molina de clavariessa, en unes festes en que hi va haver una major participació de balladors, encara que sembla que la mesura d'endarrerir un poc l'horari de començament no fou del gust de tots els espectadors. Al 1975 va formar part de la cort d'honor de la clavariessa Carme Domenech Boscá, en unes danses en les quals el nombre de parelles en el rogle continuava creixent, sent la primera nit la més nombrosa, amb 38 parelles.

Al llarg d'estos 40 anys Xelo no ha deixat d'acudir puntualment a la cita amb la dansa, i tan sols tres vegades no va xafar el rogle: els anys en que van nàixer els seus fills, Jordi i Enrique, i quan va faltar el seu marit, Enrique. Encara que de menuts Jordi i Enrique es vestien de balladors i eixien en carrossa, o feien sonar les postisses en el rogle menut, no han heretat el seu amor per les danses i no ixen a ballar (això sí, Jordi ha estat lligat a la dansa col·laborant ocasionalment amb el grup de danses Cardadors tocant la bandúrria en algunes actuacions). Però Xelo supleix esta "mancança" amb les nebodes, que s'acomboien amb la tia i van lluint en el rogle any rere any noves peces d'indumentària fetes per ella, o en altres ocasions van de compres juntes i reben l'assessorament de Xelo. Com no podia ser d'altra manera, la seua néta Joana ja te preparat el vestidet de balladora per a les danses d'enguany.

I és que la seua tasca de modista fa que visca les festes durant tot l'any, i en especial quan s'apropa l'estiu. No és gens estrany veure en sa casa cotetes, faldellins, brians o jupetins embastats o acabats, i els dies de danses son moltes les balladores que acudeixen a Xelo carregades de pintons i malles per a que les pentine.

A més, ha sigut dos vegades cap de dansa. La primera d'elles fou la tercera nit al 1982, i la segona ocasió l'última nit de 1992, ambdós vegades acompanyada per Santiago. El 23 d'agost de 1998 Xelo va complir 25 anys en les danses, ocasió que també va celebrar ballant amb Santi, que va tindre el detall de regalar-li un bust xicotet de balladora per recordar l'esdeveniment. I encara que durant tot aquest temps han sigut molts els balladors amb els qui ha compartit dansades, amb alguns d'ells ha repetit moltes vegades, com és el cas de Vicent Vicedo "Tambor", Eloy Vicedo "El Bessó" i Juan Domenech "El Fuster".

40 anys donen per a molt, i Xelo ha vist com la dansa i la festa han anat canviant, tant pel que fa al canvi de dates com pel que fa al nombre de parelles ballant en el rogle, des del xicotet increment quan ella va debutar a la notable pujada de finals de segle, i de nou la baixada

cap a xifres més consonants amb aquell nombre de parelles que ballaven als anys '70. També ha sigut testimoni del canvi en les característiques dels balladors, passant dels matrimonis majors dels primers anys de balladora a la gent jove que ara balla, i també ha viscut de ben a prop els canvis i l'evolució en l'indumentària de la festa.

Res d'això ha canviat el fet de que Xelo ens delecte amb el seu ball cadenciós i amb els seus vistosos i cuidats vestits, amb el seu sempitern somriure i amb el seu respecte i amor per la dansa que esperem poder gaudir durant molts anys més i, qui sap, poder celebrar d'ací a deu anys les noces d'or en la dansa.

ENHORABONA XELO!!!